

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

De koningin van het Zuiden

De koningin van het Zuiden zal opstaan in het oordeel met dit geslacht, en hetzelfde veroordelen; want zij is gekomen van de einden der aarde om te horen de wijsheid van Salomo; en ziet, meer dan Salomo is hier

Mattheüs 12:42

Ziet, meer dan Salomo is hier! Wanneer Jezus dit zegt, wijst Hij op Zichzelf. Hij is de meerdere Salomo. Hij is meer dan Salomo. Meer dan: De Heiland vergelijkt Zichzelf dus met Salomo. En zeker: de vergelijking valt oneindig ver in Zijn voordeel uit. Hij is meer dan Salomo.

Maar toch een vergelijking: meer dan! Dat alleen al mag ons wel nopen tot verwondering en aanbidding. Immers: wie is Jezus? Hij is toch de eeuwige Zoon van God. God uit God. Het Woord dat bij God was en dat Zelf God is. Jezus is God, door Wien alle dingen gemaakt zijn, Die alle dingen draagt door het woord Zijner kracht. "Mijn Heere en mijn God", zo zal staks Thomas het in aanbidding uitroepen.

Jezus is toch niet maar de meerdere dan welk mens ook. Hij is God, die te prijzen is tot in eeuwigheid.

En denk dan nu eens aan dat machtige slot van Jesaja 40, waar de Heere vraagt: "Bij wien dan zult gijlieden Mij vergelijken, die Ik gelijk zij? zegt de Heilige. Heft uw ogen op omhoog, en ziet, Wie deze dingen geschapen heeft; Die in getal hun heir voortbrengt; Die ze alle bij name roept, vanwege de grootheid Zijner krachten en omdat Hij sterk van vermogen is: er wordt er niet één gemist."

Nee: God is met niets en niemand te vergelijken. Hij alleen is God! En dat geldt dan toch ook van Jezus-God!

Ja, en toch trekt Jezus de vergelijking tussen Zichzelf en Salomo, wanneer Hij zegt: "Meer dan Salomo is hier!" Maar dit is dan ook het aanbiddelijk wonder: Jezus is niet alleen God, maar ook mens! Jezus is God, maar dan God, geopenbaard in het vlees. Hij heeft ons vlees en bloed aangenomen uit de maagd Maria. Hij is Immanuël: God met ons! De broederen in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Jezus: God en mens in één Persoon. De verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees.

En daarom kan Jezus die vergelijking maken tussen Zichzelf en koning Salomo: ziet, meer dan Salomo is hier! Jezus is meer dan Salomo. In welk opzicht?, vraagt u. Wel, in elk opzicht. Allereerst in Zijn Persoon als God-Mens, zoals we zagen. Maar dan ook in al Zijn deugden en eigenschappen. En waar zullen we dan beginnen en waar zullen we eindigen?

Meer dan Salomo is hier! zegt Jezus. En Hij zegt dat, nadat Hij gewezen heeft op de wijsheid van Salomo. Immers, de koningin van het Zuiden is gekomen van de einden der aarde om te horen de wijsheid van Salomo.

In 1 Koningen 10 wordt ons het verzoek van de koningin van Scheba aan koning Salomo vrij uitvoerig beschreven. Het eerste vers van dat hoofdstuk luidt: En toen de koningin van Scheba het gerucht van Salomo hoorde, aangaande de Naam des Heeren, kwam zij om hem met raadsels te verzoeken."

Het gerucht van Salomo, de grote koning van Israël, was dus ook doorgedrongen tot de koningin van het verlegen Scheba. En dan staat er zo nadrukkelijk bij: het gerucht van Salomo, aangaande de Naam des Heeren. De koningin van het Zuiden

hoorde niet alleen dat Salomo een groot en wijs koning was, maar ook dat de Naam des Heeren aan hem geopenbaard was; dat de voor haar nog onbekende God tot Salomo had gesproken en hem verborgen dingen had geopenbaard. En zij kwam van de einden der aarde, van de verste grens van de toen bekende wereld om Salomo te ondervragen en zich door hem te laten onderwijzen.

Zij kwam om te horen de wijsheid van Salomo, zegt Jezus.

De wijsheid van Salomo. Aan het begin van zijn regering had de jonge, nog onervaren koning wijsheid van de Heere begeerd. En de Heere vervulde die begeerte, die goed was in Zijn ogen. "En God gaf Salomo wijsheid en zeer veel verstand, en een wijd begrip des harten, gelijk zand dat aan de oever der zee is. En de wijsheid van Salomo was groter dan de wijsheid van al die van het Oosten en dan alle wijsheid der Egyptenaren. Ja, hij was wijzer dan alle mensen." (1 Kon. 5:29 v.v.)

En de koningin van het Zuiden is gekomen om te horen die wijsheid van Salomo.

O ja, Salomo was wijs, zeer wijs. Denk eens aan zijn rechtspraak, toen die twee vrouwen tot hem kwamen met hun kind, waarvan het éne dood was en het andere leefde. Van wie was het dode en van wie was het levende kind? Met welk een wijsheid heeft Salomo de zaak opgelost.

Salomo was wijs. Hij kon spreken van de dieren der aarde en de vogelen des hemels; hij had inzicht in het leven van de planten, van de hysop aan de wand en van de cederen van de Libanon. Hij kon raadsels oplossen die niemand anders wist te ontknopen. De koningin van het Zuiden heeft de wijsheid van Salomo beproefd en ondervonden.

Maar meer dan Salomo is hier! Meer dan Salomo is de Heere Jezus Christus. Hij bezit niet alleen wijsheid, maar Hij is de Wijsheid Zelf.

Hij kan alle vragen beantwoorden. Ook en met name de vragen, die de Heilige Geest in het hart van een zondaar gelegd heeft. Vragen, waarop Hij alleen het bevrijdende antwoord kan geven, zodat ze opgelost worden. En dan niet alleen theoretisch, maar vooral ook praktisch. Jezus, de Wijsheid. Hijzelf is het antwoord op alle vragen van het hart, dat dorst naar God. Door onze vervreemding van God zijn wij zo eendeloos dom en dwaas geworden. En de "wijsheid" der wereld is dwaasheid voor God. Maar Christus is de wijsheid Zelf, en Hij kan dan ook wijs maken tot zaligheid.

En daarom: indien iemand wijsheid ontbreekt, dat hij ze van Hem begere, Die mild geeft en niet verwijt. Zo de Heere wil tot de volgende keer!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Tot onze blijdschap beginnen de betalingen van het abonnementsgeld weer vlot binnen te komen. Vandaag, 1 februari waren het er 199. We hopen dat het zo door mag gaan tot allen betaald hebben. We mochten met deze

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 01806 - 13069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

betalingen f 6053,61 ontvangen aan giften of overbetalingen, waarvoor uiteraard onze hartelijke dank. Ook dank voor de opgaven van 7 nieuwe abonnees.

We ontvingen al enige keren het blad bestemd voor K. den Besten, Weteringstraat 4 te Hardinxveld-Giessendam retour met de mededeling van de P.T.T. 'vertrokken'. Kan één van onze lezers ons aan het nieuwe adres helpen? Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon 01720-74202. Postbank 704350.

Van de redactie

De HEERE regeert

De dijken en het water hebben de achterliggende dagen het nieuws bepaald. Velen moesten hun woning verlaten. Zij waren er niet zeker van hoe zij hun woning weer zouden terugvinden en wanneer dit het geval zou zijn. We hebben zelf enkele geëvacueerde gezinnen zondagavond aan de pastorie gehad. Men moet er niet gering over denken wat dit voor de mensen betekent hun woning te moeten verlaten. Het mocht gelukkig allemaal meevalen. Ieder mag weer terugkeren. De schippers mogen weer gaan varen. Hebben we er iets van mogen leren? Tegenover het watergeweld is ook de mens van de 20 eeuw maar nietig en klein. We dachten veilig te zijn sinds de uitvoering van de Deltawerken. Wie stond er bij stil dat er gevaar zou kunnen dreigen van de zijde van de grote rivieren? Dat was toch iets van het verleden? De Heere heeft het in

Zijn lankmoedigheid en goedheid zo gemaakt dat de dijken niet zijn doorgebroken, dat er geen grote overstromingen zijn gekomen. Hij is de Almachtige. Het is bevestigd geworden wat de dichter van Psalm 93 zingt: "Maar HEER' Hij zijt veel sterker, dan 't geweld der waat'ren, dien Uw almacht palen stelt." Land en volk past verootmoediging en dankbaarheid. Verootmoediging vanwege het verlaten van Gods geboden. De zondag wordt al meer bedreigd. De zedeloosheid neemt toe. Moeten we in de dreigende omstandigheden niet een waarschuwing en een oproep tot bekering horen? Ons allen past de vraag of we door eigen schuld nog dwaas zijn of dat we door genade wijs zijn gemaakt. Velen moesten hun woning tijdelijk verlaten. Eenmaal komt voor ons allen de tijd dat wij onze aardse woning en bezittingen zullen moeten verlaten. Eenmaal komt immers het moment van sterven of de dag van de wederkomst. Wat zal het ontzettend zijn als we dan gelijken op de rijke dwaas die grotere voorraadschuren had gebouwd, maar wiens ziel in diezelfde nacht van hem werd geëist en van wie het gezegd moest worden dat hij niet rijk was in God. Weten wij al iets van die ware rijkdom in God door Christus? Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden. Wie rijk mag zijn in God door Christus heeft alles. De Heere is immers met Zijn Kerk al de dagen tot de voleinding der wereld. Hij zal die kerk naar Zijn welbehagen doen delen in de eeuwige heerlijkheid.

AvH.

Historische dag voor Nieuwkoop

Ondanks de afwezigheid van o.a. zijn hoogbejaarde vader en zijn zoon Joost met zijn gezin, die hij in het gebed opdroeg, hadden Ds. Slagboom en zijn vrouw over belangstelling niet te klagen.

De verbindingdienst werd behalve door de gemeente van Nieuwkoop door vele vrienden en ambtsdragers bezocht. Een historische gebeurtenis.

Voor het eerst in haar lange geschiedenis mocht Nieuwkoop een eigen predikant ontvangen, zij het met een kerkordelijk gezien bijzondere status. Het is zoals Ds. Slagboom de broeders van Doornspijk toevoegde: "Ik ben jullie

emerituspredikant en jullie hebben mij geleend aan Nieuwkoop". In zijn prediking memoreerde de predikant de zeer gewaardeerde dienst van dhr. Van Leeuwen, die 23 jaar geleden afscheid moest nemen als lerend ouderling.

Ds. Slagboom mocht in Nieuwkoop een nieuw begin maken. De prediking handelde over Psalm 71:17,18: "O God! Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan, en tot nog toe verkondig ik Uw wonderen. Daarom ook, terwijl de ouderdom en de grijsheid daar is, verlaat mij niet, O God, totdat ik dezen geslachte verkondige Uw arm, allen nakomelingen Uw macht".

De wonderen Gods verkondigen tot het laatste

Dat was het thema van de prediking. Ds. Slagboom stond stil bij de pleitgrond, het gebed en het uitzicht in deze belijdenis van David.

In zijn inleiding stelde hij de vraag: "Hoe zal het gaan in Nieuwkoop?" De gemeente ontvangt een dienaar in zijn laatste levensfase. Zal hij nog met vrucht kunnen arbeiden? Voor zijn afscheid van Doornspijk kreeg hij op een wandbord van de jongeren van de gemeente de tekst voor de prediking aangeboden: "O God, Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan, en tot nog toe verkondig ik Uw wonderen".

1. Pleitgrond

In Psalm 71 gaat het om het verkondigen van Gods wonderen. Ook in de ouderdom. De dichter is een man die God vreest. En hij die de HEERE mag vrezen, begeert God groot te maken. Daartoe beroept hij zich op een vaste pleitgrond: "Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan". Ouderen spreken veelal over het verleden. Zij hebben een heimwee naar het verleden. Ook deze dichter. Maar dan met het oog op het werk Gods. Hij komt niet met zichzelf, maar met de HEERE voor de dag. Hij heeft veel benauwdheden onderhouden, maar hij ziet ook wat de HEERE in die verdrukking gedaan heeft.

Van nature verkeren wij op de allerslechtste school. Daar worden wij van God-af geleerd. Onderwezen in de dienst van de zonde. Maar deze dichter is van God geleerd. Gebracht op de school van vrije genade. Daar heeft hij Gods openbaring, deugden en daden leren verstaan.

Ds. Slagboom merkte hierbij het onderwijs van zijn ouders en meerdere van Gods nu reeds ontslapen dienstknechten op. Maar er is meer. De dichter verkreeg niet alleen verstandelijke kennis, maar ook bevindelijke Gods-kennis en zelfkennis.

Verstand van de beloften en de vervulling daarvan in Christus. Om in de weg van afbraak en buigen onder het recht het leven in Christus te zoeken.

In dit verband mocht de predikant belijden, daar zelf geen vreemdeling van te zijn. Door beproevingen heen werd hij tot het ambt geleid. En tot nog toe mag hij van Gods wonderen spreken.

2. Gebed

In vers 18 smeekte de dichter dat God hem in zijn ouderdom en grijsheid niet

zal verlaten. Het is zijn begeerte dat de verkondiging verder mag gaan. God groot maken, terwijl de ouderdom daar is. In afhankelijkheid van de HEERE. Als we denken dat we preken kunnen, gaat het juist mis. God leert Zijn knechten afhankelijkheid van Zijn Geest. Hij zorgt voor omstandigheden dat zij klein blijven. Om te leven uit Christus, de hoogste Ambtsdrager. Die afhankelijkheid gaat gepaard met een verwachting uit een waar geloof. "U bent toch Zelf begonnen."

Ds. Slagboom stelde de vraag of de gemeente gebed had voor Gods dienstknechten. Bidden wij voor zij die kansel op gaan? Drieënveertig jaar heeft hij die kracht van de voorbede mogen ervaren.

3. Uitzicht

Er is uitzicht voor hem die begeert dat God groot gemaakt zal worden. "Totdat ik deze geslachte verkondige Uw arm en alle nakomelingen Uw macht." De dichter ziet op zijn kinderen, zijn nageslacht. Hij ziet op ouderen en jongeren. De ware dienstknecht draagt de gehele gemeente in het hart. De jongeren niet in het minste. Om hen Gods arm, Zijn macht te verkondigen. Die arm doet de vijanden beven ten dienste van die Hem vrezen. Het krachtigste heeft de HEERE die arm getoond in Zijn Zoon, Die Hij uit het graf heeft opgewekt, nadat aan alle gerechtigheid voldaan was. Om ver-

volgens doden levend te maken vanuit het werk van Christus. Om zijn vervalten Kerk te doen herleven. Dat geeft perspectief.

Uitzicht. De HEERE gaat verder, ook als het nergens meer op lijkt. In de gezegende Christus ligt het Fundament. Die mogen zinken op dat Fundament, krijgen door Hem uitzicht.

Als consulent wenste Ds. J. Veenendaal namens de classis 's Gravenhage Ds. Slagboom zegen op zijn bediening toe. De Schriftuurlijk bevindelijke prediking geeft de kerken wervingskracht. De predikant en zijn vrouw werden een ruime ingang in de gemeente van Nieuwkoop toegewenst. De consulent citeerde een Engelse Puritein, die bij zijn intrede opmerkte: "Wie het meest voor mij bidt, zal het meest door mijn bediening gezegend worden."

Namens de kerkeraad sprak ouderling Verduyn. Het is de eerste keer dat de gemeente een eigen predikant heeft. Gastpredikanten hebben erom gebeden en dat gebed is verhoord. Hij hoopte op Aarons en Hurs, die de dominee op de vleugels van het gebed zouden dragen. Hij verzocht de aanwezigen Ds. Slagboom Psalm 143:3 toe te zingen.

Het was goed toeven in het verheugde Nieuwkoop.

*L.W. van der Meij
Alphen aan den Rijn.*

Ds. P. de Groot 1876-1959 (3)

De vorige keer hebben we gezien dat Ds. de Groot meer dan zestien jaar in Rotterdam heeft mogen arbeiden. De Heere heeft hem daar tot rijke zegen willen stellen. De gemeente breidde uit en er ontstonden twee dochtergemeenten, namelijk in Rotterdam-Zuid (1926) en Rotterdam-West (1927).

In 1929 nam hij een beroep aan naar Amersfoort. Van Rotterdam nam De Groot afscheid met Fil. 4:6 en 7 "Weest in geen ding bezorgd; maar laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God; en de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw zinnen bewaren in Christus Jezus." Hij preekte over het heerlijk voorrecht van waarachtig Godsbetrouwen. De afscheidspraak is nog bewaard gebleven. Ds. de Groot mocht getuigen: "Al deze jaren heb ik u het evangelie van vrije genade mogen

brengen, niet in beweeglijke woorden, ach nee, nimmer hebben wij naar woorden van menselijke wijsheid gezocht. O ik mag... tot roem van Gods genade, in ootmoed getuigen, de waarheid is gepredikt. Wel belijden wij heden het gebrekkige van ons werk. Ja, dan past mij het boetekleed; dan moet ik als uw dienaar diep buigen in het stof van God. De bede dringt dan naar voren: Heere treed niet in het gezicht met Uw knecht. Ik roep daarover in het verzoenend bloed van Christus."

In zijn afscheidspraak sprak hij: "Veelal heb ik onder u het Woord gezaaid met de verzuchting, dat het achtervolgd mocht worden met de vruchtbare werking van de Heilige Geest. Hoe verblijdend was het ons wanneer wij vrucht op de prediking zagen; wanneer iemand uit zijn geestelijk dode zorgeloosheid werd opge-

schrikt, de "rust" hem of haar werd opgezegd en de levenskreet werd geboren: wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? Of ook, wanneer ik als instrument in 's Heeren hand heb mogen dienen om zielen tot Jezus te leiden.....

Heden daarom nog een laatste roepstem van uw scheidende leraar, gemeente. Kies dat leven: zoekt die Christus als de enige vrede! Moge het de levensvraag voor u worden, onbekeerde zondaar: hoe wordt mijn ziel gered? Het moet ook de open vraag voor u blijven, gij bekommerde van hart. Wij moeten in Christus Jezus zijn - dit geschiedt door geloofsvereniging met Hem. Die vrede Gods in Christus Jezus moet ons doel zijn. Houdt dan ook gelovig aan bij de Heere."

Hij sprak nog een persoonlijk woord: Nimmer zal ik de gemeente vergeten. In hoevele uwer woningen toefden wij, spraken en baden wij, in droeve en blijde stonden.... Blijft bij elkander en blijft bij de Waarheid, geliefden!

In 1923 was Ds. N. Bijdemast in Rotterdam gekomen; hij kon goed met Ds. de Groot samenwerken en heeft hem ook bevestigd in Amersfoort met 2 Tim. 4:2a waar staat: "Predik het Woord."

Amersfoort

Ds. de Groot deed intrede met Kol. 1:28 "Christus de Hoop der heerlijkheid, Dewelken wij verkondigen, vermanende een iegelijk mens, en lerende een iegelijk mens in alle wijsheid, opdat wij zouden een iegelijk mens volmaakt stellen in Christus Jezus." Na de preek werd gezongen Psalm 119:3

Och, schonkt Gij mij de hulp van Uw Geest!

Mocht die mij op mijn paân ten Leidsman strekken!

Op de eerste kerkeraadsvergadering in Amersfoort werd het besluit gekomen, in plaats van een dankuur voortaan een dankdag te houden.

De kerkeraad begon nu ook diensten te houden in Nijkerk. Met het inschrijven van nieuwe leden ging men bepaald niet lichtvaardig te werk. Het verenigingswerk kwam goed van de grond. Begin 1932 mocht De Groot zijn 25-jarig jubileum vieren. Bij die gelegenheid preekt hij over Gen. 32:10a, waar Jakob getuigt: "Ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouw, die Gij aan Uw knecht gedaan

hebt." Hij wilde vooral getuigen van de trouw en de weldadigheid die de Heere aan hem had bewezen.

Hij was niet tevreden over zichzelf. "Zowel bij Jakob als bij ons was zoveel dat geen vrucht was van genade. O wat een angstig tekort; wat moest de Heere veel in ons dragen. Ik moet met bevende hand de acte van beschuldiging mijzelf toereiken. Breed daarover uit te meten behoeft niet. Ik ken de boosheid van mijn hart, valse nederigheid is mij niet vreemd. Genoeg om het voor uw oren uit te roepen, gemeente, dat deze levensperiode van 25 jaren moet gedekt onder de brede schaduwen van Christus kruis. Zelfs ambtelijk past mij de tollenaarsbede: "O God, wees mij zondaar genadig." Vroeger kwamen wij nog wel eens zelfvoldaan van de kansel, maar levenservaring leert dat de die naar langzamerhand wel af."

Treffend is hetgeen hij even verder opmerkte: "In onze ernstige en toch zo oppervlakkige tijden waarin wij leven kan er nooit te veel nadruk op gelegd worden, dat de mens wederomgeboren moet worden. Het behaagt de Heere dat te werken middellijk door Zijn Woord in de hand des Geestes. Daarvan doordrongen, ja, ten diepste van doordrongen ga ik weer vol heilig idealisme des geloofs, de bazuin des evangelies blazen, ter waarschuwing en bekering, maar ook ter opbouw en vertroosting.... Wij voor ons wensen nog wel eens een geestelijke opwaking."

Gorinchem

In oktober 1932 werd Ds. de Groot beroepen door de kleine gemeente van Gorcum, maar hij bedankte. April van het volgende jaar schreef hij, dat hij geen vrede had met dit bedanken. Een eventueel tweede beroep zou hij niet afwijzen. Inderdaad werd een tweede beroep uitgebracht. 15 Augustus 1933 nam hij afscheid met 1 Petr. 5:10 en 11, waar we lezen: "De God nu aller genade, Die ons geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben, Dezelve volmake, bevestig, versterk en fonder ulieden. Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen."

In Gorcum werd hij tot zijn werk ingeleid door Ds. J.A. Riekkel, die preekte uit Jes. 52:7 "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschap, die de vrede doet horen; desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet

horen; desgenen, die tot Sion zegt: Uw God is Koning."

De heerlijke taak van de evangeliedienaar

1. deze tracht hij bereidvaardig te vervullen
2. hij verkondigt een boodschap van rijke inhoud
3. hij is met Goddelijk gezag bekleed

Deze bevestigingspreek werd "met stille aandacht" beluisterd. Enkele dagen later deed De Groot zijn intrede met Psalm 27:4 "Eén ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel."

"Onder ademloze stilte werd deze heerlijke prediking door een zeer grote schare beluisterd, en richtte spreker zich in hartelijke woorden tot zijn bevestiger Ds. Riekkel, voorts tot de kerkeraad en gemeente en meelevenden, alsmede ook tot de catechisanten", zo lezen we.

Het kerkelijke leven nam vastere vorm aan en de gemeente van Gorcum groeide. Januari 1934 werd een jongelingsvereniging opgericht met de naam "Hendrik de Cock". Erevoorzitter werd vanzelfsprekend Ds. de Groot. In dezelfde maand kwam ook een meisjesvereniging tot stand, waarvan mevrouw De Groot presidente werd.

Aanvankelijk kwam men in Gorcum samen in een zaal. De kerkeraad en de gemeenteleden zouden graag de Heilige Geestkapel (in de Arkelstraat) huren. Burgemeester Kootstra was voor toewijzing van de Kapel aan de Christelijke Gereformeerden, maar de gemeenteraad was verdeeld. Uiteindelijk gaf de socialist A. Swaters de doorslag met de hem kenmerkende woorden: "Gun die mensen toch hun kerk." Zo werd dus met steun van de socialisten de Kapel op 15 april 1935 in gebruik genomen.

Zondag 30 januari 1938 nam Ds. de Groot afscheid met de troostvolle woorden van de Zaligmaker: "En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen."

Meerkerk

Meerkerk had Ds. de Groot bij acclamatie beroepen op een tractement van f 1.200,- "en zo mogelijk enige toelagen". Toen bekend werd, dat hij het

beroep aannam, werd er grond gekocht voor een te bouwen pastorie.

1 Februari 1938 bevestigde Ds. D. Driessen Ds. de Groot met een ernstig en bezielend woord uit Joh. 3:29 en 30. "Die de bruid heeft, is de bruidegom, maar de vriend des bruidegoms, die staat en hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem des bruidegoms. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld geworden. Hij moet wassen, maar ik minder worden."

Vrijdag 4 februari was de intrede. Tekst was Psalm 132:7-9.

Een oud verslag vermeldt: Deze boeiende predikatie, versierd met het Schriftuurlijk bevindelijk element, hetwelk zijn prediking altijd kenmerkt, werd met klimmende aandacht beluisterd.

Ds. de Groot werd de eerste predikant van deze, in 1926 geïnstitueerde, gemeente. 2 April 1938 was hij op de kerkeraad en sprak de broeders hartelijk toe. Hij wenste "in liefde en eensgezindheid met elkaar werkzaam te zijn in de dingen van Gods Koninkrijk in dit deel Zijner erve, tot versterking van de onderlinge band, tot zegen voor de gemeente, maar bovenal tot ere Gods". Voorts vroeg en beloofde hij de voorbede aan de troon der genade voor elkander ook in het ambtelijk leven "wat vooral ook in deze tijd menigmaal zo moeilijk is".

Ds. de Groot wist er al heel snel voor te zorgen, dat er een zondagsschool werd opgericht. Hij wees op het grote belang, dat de kinderen reeds jong werden onderwezen uit het Woord van God.

Zijn Schriftuurlijk-bevindelijke preken werden gewaardeerd. In het midden van de week hield hij Bijbelles over het boek Ruth. Hij legde een Bijbels fundament en de gemeente werd gebouwd. Ten aanzien van het Heilig Avondmaal werd bij censura morum eerst gevraagd of er geen kerkelijke bezwaren bestonden. Vervolgens werd gesproken over de "persoonlijke zielsgesteldheid" in verband met het te vieren Avondmaal.

Begin september 1938 werd het veertigjarig jubileum van koningin Wilhelmina in een kerkdienst herdacht.

Tijdwoord

In mei 1940 vielen de Duitsers verraderlijk ons land binnen. Rotterdam, waar Ds. de Groot zovele jaren gearbeid had, werd gebombardeerd. De ontzaglijke gebeurtenissen grepen

hem aan. Hij sprak een tijdwoord, waarvan hier enkele regels volgen. "Het is geschied! Nederland is onder vreemd bewind geplaatst. Het bezit de zwarte bladzijde in zijn geschiedenis, dat het in een vijftal dagen onder de voet gelopen werd, of althans moest capituleren. Onze vaderlandse bodem door vreemden betreden, onze volksvrijheden meer of minder aan banden gelegd. Wie zou niet wenen! Wat een nameloze ellende alom in den lande. In vele huisgezinnen en families is rouw. Onze jonge mannen en jongelingen gingen ten strijde en velen moeten onder de gesneuvelden geteld en diep betreurd worden..... Doch vergeten wij het niet, o volk van Nederland, wij hebben dit oordeel afgedwongen van de hemel. Taai was de Heere in geduld. Lang reeds stak Hij de waarschuwend vinger op, maar er was geen stem of opmerking. De Godsverlating en Godsmiskening werd zo angstig groot."

Ds. de Groot had duidelijk een boodschap: "Wij staan ons inziens nog op de tweesprong, namelijk of er een bukken voor de Heere komt." Als wij weigeren te buigen voor de Heere, dan moet Hij doortrekken met Zijn ontzaglijke oordelen. "O dat wij nog mochten inroepen dat bloed des Verbonds, over ons en onze kinderen."

Op de kerkeraadsvergadering van augustus 1940 werd gesproken over "het verduisteren van het kerkgebouw". De broeders besloten dit te doen door vellen zwart papier op het glas te plakken.

Als bewijs van meeleven collecteerde men in het voorjaar van 1941 voor de bouw van een nieuwe kerk in Rotterdam-Centrum. Najaar 1941 werd gesproken over de brandstoffenvoorziening. Het was de vraag of de weekdiensten in de winter nog wel gehouden konden worden.

In februari 1943 werd, in verband met de dure tijd, met algemene stemmen besloten Ds. de Groot een toelage te geven. Mei 1945 kwam de bevrijding. Juli van hetzelfde jaar deelde de voorzitter van de kerkeraad mee, dat in

hem plannen rezen, zijn emeritaat aan te vragen. De broeders waren hier niet zo blij mee, zodat Ds. de Groot nog een poosje gebleven is.

In december 1945 werd besloten enkele vruchtbomen beschikbaar te stellen voor brandstof voor de dominee, aldus de notulen.

Emeritaat

De Classisvergadering van april 1946 verleende hem emeritaat. Op Hemelvaartsdag, 30 mei, preekt hij afscheid. Hij was nog op de kerkeraadsvergadering van 6 juni en herinnerde aan de aangename samenwerking.

Hij bleef in Meerkerk wonen en was bereid nog catechisaties te geven. Voorts preekt hij er nog één zondag in de maand. 5 December 1950 leidde hij zijn opvolger kandidaat G. Blom in tot zijn ambtswerk.

Mevrouw de Groot is 24 april 1951 overleden.

Ds. de Groot heeft zelf een benauwd ziekbed gehad. Tot zijn geloofsbeproeving verkeerde hij in de banden van de twijfel. Zijn hele leven vol tekort kwam op hem af. Hij kon zelfs niet meer geloven dat hij een kind des Heeren was en ook moest hij zich afvragen of de Heere hem wel geroepen had tot predikant. Zo deed de duivel zijn aanvallen fel en verbeten op dit kind van God.

Maar de Heere heeft naar hem omgezien. Hij mocht bij Goddelijk licht Jesaja 53 verstaan. "Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden. Wij dwaalden allen als schapen...." Zo is hij uit de benauwdheid opgerezen en heeft hij ruimte gevonden in God Drie-enig!

Dinsdagmorgen 11 augustus 1959 is hij te Meerkerk overleden. Hij ligt begraven op de nieuwe begraafplaats aan de Burggraaf. Op de grafsteen staat - heel gepast - "Er blijft dan een rust over voor het volk Gods"

Zuidland, H. van der Ham

Engelendienst terwille van de Kerk (3)

Dienaren der zaligheid

We verwerpen de Roomse leer, dat iedere gelovige een aparte beschermengel heeft. We zagen het de laatste keer. Er is geen schriftuurlijke grond voor deze gedachte. We moeten daarbij bedenken, dat het niet gebleven is

bij de voorstelling van de engelbewaarder, zoals die engel genoemd wordt. Aan die engelbewaarder is ook een dienst toegekend, die we in heel Gods Woord niet terugvinden. We kunnen het lezen in een Rooms leerboek: Daar wordt de vraag gesteld:

Wat doet de engelbewaarder voor ons? En dan is het antwoord: 1) hij beschermt ons naar ziel en lichaam; 2) hij spoort ons aan tot het goede; 3) hij draagt onze gebeden aan God op; 4) hij staat ons bij, vooral in het uur des doods. We kunnen vooral letten op de laatste twee manieren van dienst, die worden toegedacht: de engel, die voorbede zou doen bij God en een voorspraak zou zijn bij het sterven. Daarmee verbonden zijn ook de gedachten dat de engelbewaarder vereerd, vertrouwd, aangesproken en gehoorzaamd moet worden. Zo zijn de engelen gemaakt tot zelfstandige tussenpersonen tussen God en de mens. Zo wordt God de eer ontnomen, die Hem toekomt. De engelen staan - ook in de dienst van de kinderen Gods - onder het bevel van God en worden door God gebruikt. Zij zijn niet anders dan dienaren van God en zó dienaren van de zaligheid van Zijn Kerk. Laten we ondertussen de Heere ook weer niet tekort doen door van die dienst der engelen niets meer te zeggen. Zij beijveren zich om zorg te dragen voor de zaligheid van Gods kinderen. Zij zijn daar op alle manier mee bezig.

Hulp in de strijd

De vraag, waarin de dienst der engelen bestaat, kan toch het beste benaderd worden vanuit de tekst, die daarvan onmiddellijk spreekt: Hebréeën 1:14. We hebben die al eerder genoemd, maar vermelden die hier nog eens: "Zijn zij niet allen gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?"

Het is niet voor niets dat hier de ware gelovigen zó worden genoemd. Zij zijn de uitverkorenen. Zij zullen de zaligheid beërven. De volle zaligheid is hun toegezegd in de hemelse erfenis. Die zaligheid ligt voor hen gereed. Zij wordt in de hemelen bewaard. Zij krijgen die zeker in hun bezit. Zij zijn kinderen en daarom ook erfgenamen. Tegelijkertijd betekent dit ook dat zij het doel nog niet hebben verkregen. Nee, het is geen misschientje. Nochtans gaat het voor hen dwars door de strijd heen. Daar spreekt de Hebréeënbrief duidelijk van. Benauwdheid en verdrukking zijn het deel van de geadresseerden. Vijandschap wordt ondervonden. Allerlei moeiten en noden liggen tussen de beloften van het volle heil en het beërven daarvan. De ware gelovigen hebben het in die tijd en door de eeuwen

heen mee te maken.

En dan spreekt zo bemoedigend de dienst der engelen. Die engelen kunnen niets toe doen aan de zaligheid van Gods kinderen. Die ligt helemaal vast in het volkomen Borgwerk van de enige Zaligmaker. Zijn werk heeft geen toevoeging nodig van mensen of van engelen. Het is ook enkel Gods werk dat ze geleid worden tot de volle genieting der erfenis. Maar die engelen zijn wel tot hulp in de strijd. Zij dienen in het beschermen en bewaren op de weg tot de volle zaligheid. Hoe sprekend is het hier. Christus staat oneindig boven hen. Hij zit aan de rechterhand Gods. Zijn eer komt hier uit. Maar Hij weet van de zwakheid van Zijn Kerk af. Hij kent alle moeiten en noden, waardoor de Zijnen moeten gaan. Hij zendt nu de engelen uit als dienaren om hen tegen de vijanden te beschermen en te bewaren op de weg naar de erfenis. Zij zijn dienaren van Hem en dienen zo hen. Zij brengen ter zaligheid niet het geringste toe. Maar al brengen zij het niet tot stand, zo zijn zij toch meer dan lijdelijke toeschouwers van wat God doet om het tot onze kennis te brengen en ons in het bezit ervan te doen blijven" (J. van Andel. De brief aan de Hebréeën). We tekenen daarbij aan dat dan gedacht moet worden aan: de engelen als boodschappers én als beschermers.

Voorbeelden

We kunnen hier aan tweeërlei dienst der engelen terwille van de Kerk denken. In de geloofsleer wordt wel onderscheiden tussen de buitengewone dienst der engelen en de gewone dienst. De buitengewone dienst is dan de dienst der engelen binnen het heilshandelen Gods. Zij brengen het heil zelf niet tot stand maar krijgen een plaats binnen Gods werk. We kunnen denken aan het aankondigen van de geboorte van Johannes de Doper en van Christus Zelf, het gezang boven de velden van Efratha. De gewone dienst is dan het gedurig grootmaken van God en het door de eeuwen heen beschermen van Gods kinderen. Daarbij merk ik graag op dat zo'n onderscheiding z'n nut heeft, maar toch goed gebruikt dient te worden. Ik zou niet graag bepaalde bijzonderheden van de dienst der engelen eraan op willen hangen door té gemakkelijk te zeggen: dat gebeurde alleen in de tijd, dat het beschreven staat. Zo bijv. de bescherming van de profeet Elisa. We zouden nu kunnen zeggen dat het in Hebréeën 1:14 zowel over de bui-

tengewone dienst der engelen gaat als over de gewone. De prediking van de engelen rond de heilsfeiten is ook tot dienst van degenen, die de zaligheid beërven. Toch ben ik geneigd hier meer aan de dienst te denken, die door de eeuwen heen voor Gods kinderen tot hulp is geweest, in hun strijd op de weg naar de volle zaligheid. Was het juist niet nodig voor de kinderen Gods in die tijd dat ze dit zouden bedenken? Er zijn vijanden rondom u, die u van alle zijden bedreigen maar gelukkig: de Heere bewaart en beschermt ook door Zijn dienaren!

De engelen dienen tot bewaring. We kunnen hier denken aan Elia als hij vlucht voor Isebel. Moedeloos is hij onder een jeneverstruik in de woestijn. God zendt Zijn engel die hem aanroert, terwijl er een maaltijd gereed ligt. Die engel is in dienst van de bewarende God: "sta op, eet, want de weg zou voor u teveel zijn".

In het Nieuwe Testament lezen we van Paulus op weg naar Rome in de nood van de storm. 't Gaat God erom dat hij voor de keizer gesteld zal worden. Uiteindelijk om de voortgang van Gods Woord en werk. In de nacht zendt God Zijn engel tot hem: "vrees niet Paulus, gij moet voor de keizer gesteld worden; en zie, God heeft u geschonken allen die met u varen".

Zij dienen tot bescherming. Zij bewaken Lot tegen de opdringende mannen van Sodom. Hun ogen worden verblind om de deur van het huis van Lot te vinden. En in het boek Handelingen lezen we meer dan één keer, hoe een engel gezonden wordt tot bevrijding van het apostelen uit de gevangenis.

De engelen hebben een taak binnen de prediking van het Evangelie. Zij dienen zo ook het geestelijke leven, de toebrenging tot de Kerk des Heeren. Zo is het een engel des Heeren, die Filippus de weg predikt uit Samaria naar het Zuiden: "Sta op en ga heen tegen het Zuiden op de weg, die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza, welke woest is". We kunnen zeggen vanuit het Woord Gods, dat zij strijden tegen de vijanden van de Kerk, tegen de satan en al zijn handlangers, terwille van de Kerk in het algemeen en van de kinderen Gods in het bijzonder.

De dienst der engelen gaat door tot aan het einde, tot op de laatste dag, dat de erfenis van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde werkelijkheid zal worden voor allen, die de Heere vrezen. Het is zelfs opmerkelijk hoezeer of Gods Woord de betrokkenheid van de engelen bij de laatste dingen laat zien.

Zij dragen de zielen al telkens in de hemelse zaligheid. Maar vooral: op de jongste dag spreekt hun dienst. De Heere Jezus predikt het in de rede over de laatste dingen, dat Hij verschijnen zal in heerlijkheid en de heilige engelen met Hem. De engelen zullen de uitverkorenen vergaderen, zij zullen een scheiding maken tussen de tarwe en het onkruid, tussen de goeden en bozen. Het boek Openbaring laat het zien, hoe de engelen deel hebben aan de strijd die lijdt tot de eeuwige toekomst van de Kerk des Heeren. Johannes ziet ook in de 12 poorten van het nieuwe Jeruzalem 12 engelen. Zij moeten weren allen, die onreins zijn, die niet in mogen gaan in het nieuwe Jeruzalem. Het is ook dienst aan degenen, die de zaligheid beërven. De volle zaligheid zal tot eer van God zijn en niets zal daar verontreinigen door de zonde. Zo is er de dienst van de engelen totdat allen die begrepen zijn in het bloed van het Lam Gods ingegaan zijn in de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem.

Werkelijkheid!

Zijn het voorbeelden, die alleen maar in Gods Woord staan? De engelen worden vandaag niet zo opgemerkt zoals we daarvan lezen in Gods Woord. Toch moeten en mogen we spreken ten aanzien van de dienst der engelen van een realiteit, een werkelijkheid. 't Gaat er dan niet om of de engelen gezien worden. De Heere is het Die Zijn engelen gebruikt en Hij wil dat Zijn Kerk bij Zijn Woord zal leven. Maar dan wil Hij ook erkend worden in de hulp, die Hij in die engelen heeft willen schenken. Hij heeft beloften geschonken ook ten aanzien van de dienst der engelen. Hij heeft het laten zien in het leven van de Bijbelheiligen en dat op laten tekenen in Zijn Woord. Dat zijn geen fantasieën. Zij zijn tot troost van allen, die de Heere in waarheid vrezen. Hij heeft die engelen gegeven tot uitvoering en voltooiing van Zijn Verbond. In de strijd, die zij kennen, in de vijandschap, die ze vooral vandaag mee moeten maken, in zoveel uitzichtsloze situaties blijven Zijn beloften waar dat Hij Zijn engelen gebieden zal "dat z'u op weg bevrijden. Gij zult hen, in gevaren, zien, voor uw behoudenis strijden". Door het ware geloof wordt het geweten, dat die God vandaag niet anders is. De kracht eruit spreekt vandaag nog.

We hebben er allen mee te maken, met de dienst der engelen. Zij volvoeren

ook de wraak Gods over de zonde. Zij haten de zonde en strijden voor de eer van Gods Naam. De troost in de dienst der engelen is maar niet voor ieder. Wij zijn wel allen onder de prediking, die door de engelen zo dringend en welmenend vertolkt is. Wat een wonder: er is blijdschap bij de engelen over één zondaar die zich bekeert...!

"Daarom: willen wij hebben dat de engelen de onze zullen zijn, zo moeten wij lidmaten van Jezus Christus worden". Het is een uitspraak van Calvijn in zijn commentaar op Hebreeë 1:14. Die lidmaten krijgen uit Hem de troost van deze engelendienst. Hij luisterde niet naar de verzoeking van de duivel

in de woestijn, die wees op de engelen-dienst, als Hij Zich zou neerwerpen van de tempel. Hij weerstond met kracht die verzoeking. Buiten de weg des Heeren wilde Hij niet gaan: "gij zult de Heere uw God niet verzoeken". Maar Hij verkreeg als loon op Zijn gehoorzaamheid de dienende engelen. Ziet Hij heeft voor die engelendienst betaald door Zijn Borgwerk. Nu krijgen al de ware lidmaten deze dienst om en uit het Hoofd van de Kerk. En daarom zullen ze niet de engelen vereeren maar de Christus., Die door Zijn bloed én de erfenis verkregen heeft én de dienst der engelen tot hun troost.

D. Slagboom.

Oefenen in de overlegging van de verborgenheden des geloofs (slot)

'Welnu, als er zoo weinig vernomen wordt van waarachtige bekeeringen, van toename in genade en kennis, van verzekerdheid des geloofs, van godzaligheid en heiligheid, van standvastigheid in de waarheid en getrouwheid in belijdenis, van gavens des gebeds en des geestes, en daarentegen openbaart zich liefdeloosheid, verdeeldheid, twistgierigheid, ongehoorzaamheid en onwilligheid, dan bewijst dit, dat Christus' Geest staat te treuren aan de deuren Zijner kerk...'

Na bijna honderd jaar Afscheiding typeert zo de schrijver in ons jaarboekje het kerkelijke leven. Er worden hier een aantal zaken uit het geestelijke leven genoemd die een omschrijving geven van de verborgenheden des geloofs.

Hoe komt het dat dit geloofsleven zo gebrekkig tot openbaring komt? Is het omdat het verborgen leven voor Gods aangezicht in de binnenkamer wordt gemist? Want Hij Die in het verborgen ziet, zal het toch in het openbaar vergelden!

Wat moeten we volgens Gods Woord onder de verborgenheden des geloofs verstaan?

Heel bekend zijn de woorden van de berijmde Psalm 25: Gods verborgen omgang vinden zielen daar Zijn vrees in woont. 't Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden, naar zijn vreëverbond getoond.

De kanttekeningen zeggen dat het de verborgenheden van God zijn die Hij in Zijn Woord geopenbaard heeft.

Bijzonder wordt gedacht aan het heilige Evangelie van zijn liefde en genade in Christus. Hoe krijgt men deel aan in die heilgeheimen van het genadeverbond?

Onder de verborgenheden des geloofs kunnen we derhalve de volgende facetten onderscheiden. Ze heeft betrekking op de Godskennis, Christuskennis en de zelfkennis.

Kennis

Onder de kennis van de Heere wordt dan verstaan alles wat geleerd wordt en naar buitentreedt uit de gemeenschap met God. Die wordt genoten in de stilte der ziel die met de Heere alleen is en Zijn verkwikking geniet.

Het openbaart zich in het vrezen van de Heere. Men vreest voor de zonden omdat ze God onteren. Men heeft ontzag en hoogachting voor God. Men is ootmoedig en nederig voor de Heere. Men stemt in met Zijn Woord in gedachten, woorden en werken. Men is door genade vijand van de zonde geworden. Men gaat haten wat God haat en krijgt lief wat God lief heeft.

Tot die Godskennis behoort kennis van de goddelijke eigenschappen. Een bewonderen van de wijsheid Gods in de leiding van het leven. Een verheugen in de eeuwige en onveranderlijke besluiten van God. En met name zich verlustigen in de weg der zaligheid die Hij in Christus heeft geopenbaard.

Tot de Christuskennis mogen we rekenen het zien van de Middelaar in de staten van Zijn vernedering en verhoging. Vanuit het evangelie komt daarin

de Christus naar voren in Zijn alge-
noegzaamheid, gewilligheid en heer-
lijkheid. In alles komt naar voren de
grootheid die er in het werk van de
Zaligmaker is te vinden. Het evangelie
van de voldoening aan de goddelijke
gerechtigheid om onbekeerden toe te
brengen door Christus. En met name
leren we Christus kennen in de weg
die de Geest van Christus houdt in de
roeping, wedergeboorte, bekering en
geloofsvereniging met Christus.

In deze weg van ontgrondende zelf-
kennis wordt almeer eigen ongerech-
tigheid geleerd. Blinde zielsogen wor-
den geopend en gaan zien de wonde-
ren in het welverordene verbond.
Daartoe is nodig de persoonlijke ver-
borggen omgang en gemeenschap met
God. Dan wordt ervaren dat God Zich
van nabij aan de ziel openbaart in Zijn
liefde en genade. Die bijzondere ver-
troostingen en werkingen van de
Heilige Geest werkt Hij door het
Woord. Dan wordt ondervonden het
vreugdevolle en zielsverblijvende van
de genadewerkingen van God.

Daarin zijn onderscheiden wegen die
God houdt met Zijn kerk. Maar ieder
krijgt daar persoonlijk kennis aan. Ze
worden er te meer toe gebracht om
alles van de Heere te verwachten. En
wat ze hier nog maar te dele leren ken-
nen, daar hebben ze straks eeuwigheid
voor nodig om ten volle te leren ver-
staan.

Toestemmen

Wanneer we weten dat deze drieërlei
kennis geleerd wordt door Gods kin-
deren, wat komt daarvan in de ambte-
lijke gesprekken naar voren? Wat
wordt daar persoonlijk van toege-
stemd? Worden deze wezenlijke zaken
niet duidelijk gehoord? Wacht u voor
twistgesprekken die onvruchtbaar
zijn. Vertel dan maar iets van deze
kennis tot onderwijzing, opbeuring
naardat u verneemt dat nodig is. De
Bijbel en de belijdenis leert dat het
immers niet een mensenwoord (Dan.
2:27-30) maar een Godsdaad is die
mensen deze kennis geeft.

'Deze verborgenheid van Zijn wil
heeft God in het Oude Testament aan
weinigen ontdekt, doch in het Nieuwe
Testament (het onderscheid der volken
nu weggenomen zijnde) heeft Hij haar
aan meer mensen geopenbaard; ...
waarom ook diegenen, wie buiten, ja,
tegen alle verdiensten zo groot een
genade geschiedt, haar met een nede-
rig en dankbaar hart moeten erkennen
(DL3/4:7).'

Vertrouwen

Christus leerde het Zijn discipelen die
met belijdenis van hun onwetendheid
tot Hem kwamen. En Hij, antwoorde-
de, zeide tot hen: Omdat het u gegeven
is, de verborgenheden van het
Koninkrijk der hemelen te weten,
maar hun is het niet gegeven
(Mat.13:11).

In de Efezebrief wordt duidelijk dat
met het openbaren van deze verbor-
genheid bedoeld wordt het persoonlijk
delen in het evangelie van Christus.
Dat opent niet alleen in de prediking
de ogen van anderen. Maar dat doet
ook zelf delen in alle verworven wel-
daden van Christus aan Zijn heiligen
geschonken (Ef.5:32).

Mogelijk zijn er die het volle hartelijke
vertrouwen nog missen en die niet
zover kunnen komen in het levend
geloofsvertrouwen (DL1:11). Die
moeten niet misnoedig worden.

Want 'van deze verborgenheden wor-
den Zijn kinderen te Zijner tijd, hoe-
wel bij verscheiden trappen en met
ongelijke mate, verzekerd; niet, als zij
de verborgenheden en diepten Gods
curieuselijk doorzoeken, maar als zij
de onfeilbare vruchten der verkiesing,
in het Woord Gods aangewezen, (als
daar zijn: *het ware geloof in Christus*,
kinderlijke vreze Gods, droefheid die
naar God is over de zonde, honger en
dorst naar de gerechtigheid, enz.) in
zichzelf met een geestelijke blijdschap
en heilige vermaking waarnemen
(DL1:12).'

Ernst

Wat is in de loop der tijd in ons kerke-
lijke leven over dat verborgen leven
van de ambtsdrager met de Heere
geschreven? Het was mij niet mogelijk
om hiervoor de verschillende kerkelij-
ke bladen door te nemen. De oude
jaargangen van de Wekker zullen
mogelijk artikelen bevatten die specie-
fiek het onderwerp behandelen van de
'Verborgenheden des geloofs'. Ze zijn
mij helaas niet bekend.

Voor het jaarboekje ligt dat wat
anders. In het jubileumboekje van
1992 wordt een overzicht gegeven van
100 jaar inhoudsopgaven.

In het jaarboekje van 1931 wordt
geschreven over De kerkelijke amb-
ten. Na uiteenzetting van de Bijbelse
gegevens en goddelijke roeping wor-
den enkele oorzaken genoemd waar-
door de eerbiediging van het ambtelij-
ke gezag zoek raakt.

In het algemeen wijkt eerbied voor het
gezag op alle terreinen.

Maar ambtsdragers zullen er zelf een
eerste oorzaak van zijn. Wanneer de
vreze des Heeren gemist wordt beto-
nen zij weinig besef van gehoorzaam-
heid en onderdanigheid aan de Heere.

Soms weigert men zonder gebedswor-
stelingen de roeping tot het ambt
gehoor te geven. Op andere tijden ver-
breekt men gemakkelijk zijn ambtelij-
ke bediening wanneer de omstandig-
heden in het persoonlijke of kerkelijke
leven tegen zijn.

'Die hun ambt in ernst vervullen
ondervinden dat de arbeid niet geëer-
biedigd wordt. De predikant, die zich
geroepen gevoelt een nauwen weg te
verkondigen, die aandringt op een
nauwgezet leven, die waarschuwt
tegen wereldgelijkvormigheid in kle-
derdracht en wandel, die getrouwheid
eischt aangaande den dienst des
Heeren, is voor velen 'te zwaar', 'te
eng'...

'Zal niet moeten toegestemd worden,
dat dit alles wijst op gebrek aan waar-
achtige geestelijk leven in de gemeen-
te des Heeren? Waar toch ware genade
heerscht, daar openbaar zich ook
goedwilligheid en eerbied voor de van
God ingestelde ambten.

Eenzoo kan gevraagd worden of men
op zulk een wijze de Geest des Heeren
niet bedroeft, en zijn werkingen uitge-
bluscht worden...

'Och dat hierin een waarachtige
bekeering mocht plaats vinden tot den
Heere, opdat er geleefd worde naar
Zijn Woord.

Deze bekeering zou een reformatie der
kerk inhouden, waarvan wij meer heil
verwachten, dan van reformatie, die
bestaan moet uit verbetering van litur-
gie, uitbreiding van gezangen, herzie-
ning van belijdenis, en het aanhangen
van onkerkelijke leeringen.

Want indien wij ons van harte van
onze boosheden bekeeren en ons leven
reformeert zich naar Gods Woord, dan
zegt de Heere: Maar op deze zal Ik
zien, op den arme en verslagenen van
geest, en die voor Mijn Woord beeft.'

Praktisch

Wanneer dit persoonlijke verborgen
leven met de Heere gemist wordt, dan
kan er wel als ambtsdragers onderling
geoeftend worden in het overleggen
van allerhande kerkelijke zaken, maar
dan zal het niet tot zegen zijn.

Overleg tussen ambtsdragers is er
regelmatig op allerlei vergaderingen.
Maar is het vanuit de verborgen
omgang met de Heere? En wordt daar
over gesproken?

In het bekende Getuigenis van 1953 dat de Gen.Synode als kanselboodschap liet uitgaan worden deze zaken ook genoemd. Met diepe ernst wordt aangedrongen dat alle ambtsdragers en leidinggevendenden zich steeds meer oriënteren allereerst in de praktische Godgeleerdheid.

Het is van groot belang wanneer de zaken die daar genoemd worden eens enkele malen op de kerkeraadsvergaderingen worden besproken.

Toezicht

In 1969 schrijft ds.J.H.Velema in Ambtelijk Contact (835vv) over de praktijk van 'Het toezicht op de Dienaren des Woords door de kerkelijke vergaderingen' naar aanleiding van de heruitgave van de rectorale rede van prof.J.Hovius van 1954. Hij vraagt zich af of dat toezicht werkelijk functioneert. Wordt er een persoonlijk geestelijk getuigenis geven bij het afgeven van attestaties, op de prediking, bij de catechese, op het huisbezoek? Hoe nodig is het dat iedere ambtsdrager zijn verantwoordelijkheid bewust is. Samen moeten we spreken over het wezenlijk belang en het heil van de kerken, die ons lief zijn.

In 1980 is er een ambtsdragers conferentie gehouden over het toezicht van de kerkeraad op de prediking. De voorzitter vraagt in zijn openingswoord zich af of er in de wereld geen belangrijker dingen en zaken gebeuren die nodiger besproken dienen te worden. Toch is naar zijn oordeel dit onderwerp belangrijk en actueel.

De eerste inleiding wordt verzorgd door oud. D.Koole. Hij schetst de Bijbelse en historische gegevens over het ambt. Verwezen wordt naar het boek van Ph.J.Huijser over 'De ouderling en de prediking'.

De tweede inleiding is van ds K.J.Velema. Vanuit belijdenis en kerkorde gaat hij in op de praktijk van het toezicht van de ouderlingen op de predikanten.

Vele belangrijke dingen worden gezegd. Maar de vragen over de Godsontmoetingen van de ziel en de verborgenheden des geloofs komen niet nader aan de orde.

Worden die vragen rond de praktische Godgeleerdheid vandaag aan de dag nog wel behandeld of kunnen we daarvoor alleen bij de oude schrijvers terecht?

Terecht wordt gevraagd naar hedendaagse schrijvers over de persoonlijke

geloofsvragen. Maar laten we toch ook de geschriften van onze vaders niet ongelezen laten. Lees de boeken-recenties in ons blad en de catalogi van de onder ons bekende uitgevers. Regelmatig verschijnen boekjes over praktische onderwerpen die het ambt betreffen. We kunnen denken aan verschillende titels over geloofsvragen bij het huis- en ziekenbezoek.

Zielzorg

Voor recente studie wil ik tenslotte verwijzen naar het boekje *Pastoraat met raad en daad* van prof. dr. W.H. Velema. Daarin wordt een uitgebreide lijst van wetenschappelijke literatuur gegeven voor hen die zich in het onderwerp nader willen verdiepen met hedendaagse auteurs. Opdat u zelf zult oordelen welke schrijvers profijtelijk zijn voor het persoonlijke en ambtelijke leven.

Kort samengevat wordt tegenover allerlei Schriftcritische auteurs door prof. Velema het volgende geschreven. Allereerst wordt eerlijk opgemerkt dat nog niet eerder aandacht werd gegeven hoe aan onze universiteit over zielzorg wordt gesproken.

In deze rectorale rede van 1993 worden enkele Bijbelse gegevens bestudeerd met betrekking tot de zielszorg van de Heere Jezus Zelf. Geconcludeerd wordt o.a. dat Hij als de Goede Herder Zijn schapen verzorgt, voorgaat en voor hen vecht.

Enkele voorbeelden worden gegeven hoe de Heere omgaat met mensen. Zijn houding wordt getypeerd als in liefde de ander aanvaarden en verder helpen. Zo behoort herderlijke zorg vorm en inhoud te geven aan onze zielzorg.

Er zijn veel problemen waarop de ambtsdrager vandaag heeft in te gaan. Enkele maatschappelijke en geestelijke noden worden getekend. Als voorbeelden worden problemen genoemd waarmee de ambtsdrager mee in aanraking kan komen, zoals: schuld, angst, Godverlatenheid, lichamelijke vermoeidheid, gezinsproblematiek, lijden, beschadigde gevoelens, depressiviteit angst voor de dood enz.

Hoe kan een ambtsdrager die met zo'n grote verscheidenheid van menigmaal voor anderen verborgen problemen te maken krijgt daar geestelijke leiding aan geven?

Dat kan slechts wanneer men vanuit besef van zijn roeping en liefde tot de Heere en in Zijn geest zelfverloochening beoefent.

Prof. Velema onderstreept vier aspecten van ambt. Enerzijds is het de taak van de ambtsdrager te vertroosten en bemoedigen, anderzijds zal hij vermanen en terechtwijzen.

Tenslotte spreekt hij over het persoonlijke zieleleven van de ambtsdrager. Gewezen wordt op de noodzaak van het persoonlijk gebed en Bijbellesen, oefening in de godsvrucht en geestelijke groei. Wie begeert dat een ander in de genade zal delen, zal er zelf in moeten delen. De eigen verhouding met de Heere mag ter sprake komen, om 'zijn dienstbetoon te intensiveren. Hij zal dat niet doen om zijn eigen ervaring te demonstreren.'

Toekomst

Aan de hand van het oude boekje van ds.J.Koelman hebben we naar onze tijd toe enkele opmerkingen gemaakt over het ambtelijke werk. Waarom heeft hij voor dit belangrijke onderwerp de aandacht gevraagd?

Midden in de ambtelijke strijd en kerkelijke verikkelingen verloor hij zijn vrouw. Kinderloos bleef hij achter. Waarom zou hij nog verder strijden? Juist met het oog op de toekomst der gemeente heeft hij daarna veel werk mogen verrichten. Ook voor de jeugd is hij ten zegen geweest.

Mogen we in dat licht het ambtelijk werk verrichten. Niet al zuchtende wanneer we gezinsleden hebben die we mogelijk graag wat meer aandacht zouden geven. Maar in het licht van de eeuwigheid.

Opdat ook wij beseffen waartoe het van levensbelang voor de kerk is om geoefend te worden in de overlegging van de verborgenheden des geloofs. Opdat wij de verborgenheden des Heeren ook het komende geslacht overvloedig zouden vertellen.

ds.M.v.d.Sluys

Onderwijs serie over bidden eist waakzaamheid!

De nederlandse Onderwijs Televisie zendt regelmatig programma's uit die op school door leerlingen worden gevolgd. In januari en februari 1995 wordt het nieuwe godsdienstproject "Bidden" uitgezonden. Het gaat om een serie t.v.-uitzendingen vanaf dinsdag 24 januari (herhaling 29 januari) tot en met 14 februari (herhaling 17

4. Over het gebed wordt vaak gesproken. “Bidden heeft in de christelijke traditie altijd te maken met het binnengaan in een andere wereld die zich vaak aan onze directe waarneming onttrekt, een in-keer tot de goddelijke

P.S. Hoewel we tegen t.v. zijn leek het ons goed deze waarschuwing te plaatsen.

Naar aanleiding van het feit dat het Nederlands Bijbel Genootschap (NBG) in 1994 een vrijwel ongewijzigde versie van het bijbelkritische

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155

boek "Het verhaal van de Bijbel" uitgaf, is een brochure (16 pagina's) uitgegeven, met als titel "De bijbelkritische koers van het NBG", geschreven door drs. J.G. van der Land. Het NBG-bestuur is met het uitgeven van de ongewijzigde heruitgave de belofte aan velen die hun verontrusting kenbaar maakten over bijbelkritische uitgaven van het NBG niet nagekomen. Zelfs werd in de nieuwe editie van "Het verhaal van de Bijbel" het zeer bijbelkritische boek van J. van Romer "Geschiedenis en archeologie van de Bijbel" aanbevolen.

In de brochure worden de bijbelkritische visies die worden uitgedragen in de NBG-uitgaven "Het verhaal van de Bijbel" en "Help! Ik lees de Bijbel" besproken, zoals de bewering dat Al en Jericho niet door Jozua zouden zijn verwoest, maar al lang in puin lagen toen de Israëlieten Kanaän binnetrokken, de theorie van de bronnen-spitsing, de stelling dat de boeken van het Oude Testament pas tijdens of na de Babylonische Ballingschap zouden zijn geschreven. Deze en tal van andere bijbelkritische beweringen komen voor in de genoemde boeken van het NBG. In de brochure "De bijbelkritische koers van het NBG" worden dergelijke bijbelkritische visies met argumenten weerlegd.

De brochure is te verkrijgen door f 3,- over te maken op girorek. 6.234.485 van Centrum Voorlichting Chr. Onderwijs te Amersfoort onder vermelding van: Brochure over NBG.

Boekbesprekingen

Ds. Joh. van der Poel, **Verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat**, 189 blz., f 39,90, Uitgeverij de Groot Goudriaan-Kampen. De ondertitel luidt: "Gedachten bij het ouder worden."

Wie Ds. Joh. van der Poel heeft gekend, zal hem onmiddellijk uit de stijl van deze verzamelde meditaties uit de Edese kerkbode herkennen en zal ook graag dit boek ter hand nemen. Veel woordspelingen en contrasten gebruikte hij. Ook werden er nieuwe woorden door hem gevormd. Maar wat belangrijker is:

Behartenswaardige zaken worden aan de orde gesteld waaruit onder meer blijkt dat een mens niet alleen op jonge leeftijd bekeerd kan worden, maar ook op hoge leeftijd. Het komt bijvoorbeeld naar voren dat een zondaar van 100 jaren in het hart werd getroffen tij-

dens zijn eerste kerkgang (blz. 143 en 144). Ook wordt verhaald van een vrouw die zo dood was als een steen en

op 90-jarige leeftijd haar verlorenheid kreeg in te leven (blz. 185 en 186). Zij was niet te oud om voor eeuwig jong

DEPUTATEN HULPVERLENING VAN DE CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

Deputaten Hulpverlening van De Christelijke Gereformeerde Kerken werken in samenwerking met ZOA Vluchtelingen zorg in Cambodja en geven daar hulp aan intern ontheemde Cambodjanen en teruggekeerde vluchtelingen. Om leiding te geven aan de gezondheidszorgprojecten in New Oral district, Kampong Speu province, Cambodja komen we graag in contact met belangstellenden voor de functie van

MEDICAL PROGRAMME ASSISTANT (M/V)

De Medical Programme Assistant is verantwoordelijk voor programma ontwikkeling, implementatie en evaluatie van de onder de Cambodjaanse ontheemden en teruggekeerde vluchtelingen uitgevoerde gezondheidszorgprogramma's.

Hij/zij is verantwoording schuldig aan de Health Programme Manager, die de eindverantwoordelijkheid heeft van het uitgevoerde gezondheidszorgprogramma en in Cambodja is gevestigd.

De standplaats van de Medical Programme Manager wordt Cambodja.

De functie eisen zijn:

OPLEIDING

- Verpleegkunde (A of HBO-V);

ERVARING

- in het opleiden van gezondheidswerkers in de basisgezondheidszorg bij voorkeur in een ontwikkelingsland;

OVERIGE EISEN

- beschikbaarheid om voor tenminste 2 jaar naar Cambodja te worden uitgezonden;
- stressbestendigheid in moeilijke omstandigheden;
- communicatieve- en trainingsvaardigheden en het kunnen werken in een multiculturele situatie en in teamverband;
- taalbeheersing van het Nederlands en Engels in woord en geschrift; bereidheid om de Khmer taal te leren;
- actieve betrokkenheid met één van de protestants-christelijke kerken (bij voorkeur lid van de Christelijke Gereformeerde Kerken);
- belijdend christen die zich in overeenstemming met de grondslag van de Stichting in leer en leven wil richten naar de Bijbel.

ZOA biedt:

- arbeidsvoorwaarden op basis van toelagen en een onkostenvergoedingregeling inclusief pensioenvoorziening;
- huisvesting en levensonderhoud in het buitenland.

De aanstelling geschiedt in tijdelijke dienst voor een werktermijn van 2 jaar in het buitenland.

Sollicitatie:

Sollicitaties kunnen uitsluitend schriftelijk en met een recente pasfoto en curriculum vitae tot 2 weken na verschijning van deze advertentie worden gezonden aan:

Stichting ZOA-Vluchtelingen zorg, t.a.v. de heer P.H. Schermers, Personeelssecretaris buitenland, Postbus 10343, 7301 GH Apeldoorn. Voor nadere informatie kan zogewenst telefonisch contact worden opgenomen (055-663833).

DEPUTATEN HULPVERLENING VAN DE CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

Deputaten Hulpverlening van De Christelijke Gereformeerde Kerken werkt in samenwerking met ZOA Vluchtelingen zorg in Cambodja en geeft daar hulp aan intern ontheemde Cambodjanen en teruggekeerde vluchtelingen.

Om leiding te geven aan de gezondheidszorgprojecten in New Oral district, Kampong Speu province, Cambodja komt ZOA Vluchtelingen zorg graag in contact met belangstellenden voor de functie van

HEALTH PROGRAMME MANAGER (M/V)

De Health Programme Manager draagt de eindverantwoordelijkheid van de medische hulpverleningsprojecten die deputaten en ZOA in Cambodja ten behoeve van de intern ontheemde en teruggekeerde vluchtelingen uitvoert. Uit hoofde van deze functie zal de Health Programme Manager verantwoording dragen voor het ontwikkelen van nieuw beleid ten aanzien van de basisgezondheidszorg, het initiëren van nieuwe projecten, de implementatie en evaluatie daarvan.

Hij/zij is verantwoording schuldig aan de Country Director die in Cambodja is gevestigd.

De standplaats van de Health Programme Manager wordt Cambodja.

De functie eisen zijn:

OPLEIDING

- Verpleegkunde (A of HBO-V) of basisarts;

ERVARING

- in een leidinggevende positie binnen de gezondheidszorg bij voorkeur ook in een ontwikkelingsland;

OVERIGE EISEN

- beschikbaarheid om voor tenminste 2 jaar naar Cambodja te worden uitgezonden;
- (team)leiderschapskwaliteiten;
- stressbestendigheid in moeilijke omstandigheden;
- communicatieve- en trainingsvaardigheden en het kunnen werken in een multiculturele situatie en in teamverband;
- taalbeheersing van het Nederlands en Engels in woord en geschrift; bereidheid om de Khmer taal te leren;
- actieve betrokkenheid met één van de protestant-christelijke kerken (bij voorkeur lid van de Christelijke Gereformeerde Kerken);
- belijdend christen die zich in overeenstemming met de grondslag van de Stichting in leer en leven wil richten naar de Bijbel.

ZOA biedt:

- arbeidsvoorwaarden op basis van toelagen en een onkostenvergoedingsregeling inclusief pensioenvoorziening;
- huisvesting en levensonderhoud in het buitenland.

De aanstelling geschiedt in tijdelijke dienst voor een werktermijn van 2 jaar in het buitenland.

Sollicitatie:

Sollicitaties kunnen uitsluitend schriftelijk en met een recente pasfoto en curriculum vitae tot 2 weken na verschijning van deze advertentie worden gezonden aan:

*Stichting ZOA Vluchtelingen zorg, t.a.v. de heer P.H. Schermers,
Personeelssecretaris buitenland, Postbus 10343, 7301 GH Apeldoorn.
Voor nadere informatie kan zogewenst telefonisch contact worden opgenomen
(055-663833).*

gemaakt te worden. "Wel laat, maar niet te laat. Net voor 12 uur nog binnen!"

Theodorus van der Groe, **Wereldse verzoeken**, 66 blz., f 14,90, Uitgeverij den Hertog B.V., Houten.

Dit boekje verscheen eerder als voorrede in het zevende deel van de "Schatkamer van uitgelezen Godeleerde verhandelingen door Ralph en Ebenezer Erskine", uitgegeven in 1754 bij Hendrik van Pelt en Adrianus Douci te Rotterdam. Ook in de herdrukken van de "Schatkamer" werd deze voorrede steeds opgenomen. Nu is zij in hedendaagse spelling verschenen. Het geschrift is een vermaning aan christenen om zich zorgvuldig te wachten voor wereldse verzoeken. Het heeft de volgende indeling: De vergankelijkheid van de wereld. God en de wereld kunnen niet samengaan. De godzaligen kruisigen de wereld en het vlees. Opwekking tot zelfonderzoek. Heilige vermaningen. Ook is opgenomen een preek over 1 Kronieken 29:15a "Want wij zijn vreemdelingen en bijwoners voor Uw aangezicht, gelijk al onze vaders..." Moge de lezing van dit keurig uitgevoerde boekje tot onderwijs zijn.

KRAAMZORG

GEZINSZORG BKG

De Stichting Bureau Kraam- en Gezinshulp bemiddelt tussen hulpaanvragers en zelfstandige gediplomeerde verzorgenden.

Voor uw hulpaanvraag en/of inlichtingen kunt u bellen:

08385-27799

Voor kraamhulp graag tijdig bellen!

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.